

Płock dnia 16 maja 2023 roku

Prof. zw. dr hab.n.med. Witold Malinowski
Wydział Nauk o Zdrowiu
Akademia Mazowiecka w Płocku
Plac Dąbrowskiego 2
09-402 Płock

Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu

wpłynęło dnia 18.05.2023r. *fl -*

Recenzja
rozprawy doktorskiej
mgr Anna Józefowicz
pt. „Seksualność osób z problemem niepłodności”
Rozprawa doktorska w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu
Dyscyplina nauki o zdrowiu.

"**Non omnis moriar**" ("nie wszystek umrę") - brzmi słynny cytat z Pieśni III Horacego, który oznacza odwieczne ludzkie pragnienie pozostawienia po sobie śladu, nie tylko pod postacią poezji, ale także potomstwa. Posiadanie potomków jest bowiem najważniejszym celem biologicznym każdej istoty żywej, warunkującym przetrwanie gatunku.

Problem braku potomstwa był w czasach minionych jak i jest obecnie zjawiskiem stosunkowo powszechnym. Światowa Organizacja Zdrowia podaje, iż niepłodnością dotkniętych może być stale lub okresowo około 186 milionów ludzi na świecie. W krajach wysoko rozwiniętych dotyczy to ponad 10% par w okresie prokreacyjnym i nadal zwiększa się. W Polsce szacuje się, że zjawisko to dotyczy 15% par, czyli około 3 milionów osób. Stanowi zatem poważny problem społeczny i jest uznawana przez WHO za chorobę cywilizacyjną.

Niepłodność jest chorobą szczególną. Dotyczy zawsze dwojga ludzi i to w okresie ich największej aktywności życiowej. Brak możliwości realizacji jednego z najważniejszych pragnień każdego człowieka — posiadania potomka — wywiera silny wpływ na stan psychoemocjonalny pary. Rozpoznanie niepłodności wywraca do góry nogami całą emocjonalność kobiety, a co za tym idzie wpływa na jej życie i relacje z innymi, także z partnerem. Może radykalnie zmienić całe życie. Chęć posiadania dziecka jest zwykle tak wielka, że często dominuje nad wszystkimi innymi problemami i ambicjami życiowymi, doprowadzając do zmian w funkcjonowaniu rodziny, frustracji, poczucia mniejszej wartości społecznej.

Badania wykazały, że około 40% problemów z niepłodnością można przypisać tylko kobietom, 40% tylko mężczyznom, a pozostałe 20% obojgu partnerom lub nieznanym przyczynom.

Ostatnio coraz większy akcent kładzie się na wpływ czynników psychologicznych w procesie etiopatogenezy zaburzeń płodności. Przyjmuje się, że w wyniku niekorzystnej stymulacji psychicznej zakłóceniom mogą podlegać wszystkie ogniwa długiego łańcucha czynności rozrodczych, poczynając od potrzeb i czynności seksualnych, poprzez owulację i transport plemników, transport i zagnieżdżenie się jaja płodowego, jego dojrzewanie i rozwój. Kobiety skarżą się na suchość pochwy i bolesne stosunki. Zaburzenia funkcji seksualnych nasilają się wraz z długością trwania i leczenia niepłodności. Niekorzystny wpływ na bliskość partnerów wywiera także depresja – jeśli pojawi się w okresie starań o dziecko. U mężczyzn z par niepłodnych może pojawić się problem z erekcją i ejakulacją, a w konsekwencji znacznie spada ochota na seks. Ta spirala się nakręca.

Czynnik psychologiczny może mieć bezpośredni wpływ na wydzielanie hormonów, które odpowiadają za owulację i implantację poprzez obniżenie produkcji gonadotropin przysadkowych i hiperprolaktynemię. U mężczyzn w wyniku stresu zmniejsza się wydzielanie hormonów przysadkowych, co pociąga za sobą spadek stężenia testosteronu i zmniejszenie gęstości nasienia. U kobiet natomiast zaburzenia w produkcji tych hormonów mogą powodować zaburzenia owulacji i być przyczyną nieprawidłowości związanych z dojrzewaniem komórki jajowej.

W Polsce jeszcze rzadko przedstawiane są rozprawy doktorskie na temat identyfikacji czynników psychologicznych mających wpływ na wystąpienie niepłodności oraz uwzględnienia roli psychologa w jej leczeniu. Istnieje dotąd niewiele prac dotyczących w pełni kompleksowego, zbiektywizowanego opracowania tego tematu, a badania takie wydają się być niezwykle potrzebne. Dlatego uważam, że z dużym uznaniem należy przyjąć rozprawę doktorską mgr Anny Józefowicz. Podjęła Ona bowiem próbę oceny seksualności osób z problemem niepłodności oraz oceny przydatności stosowanych kwestionariuszy dla identyfikacji czynników psychologicznych oraz roli psychologa w leczeniu niepłodności. Praktyczne znaczenie tego badania jest nie do przecenienia. Uzyskane wyniki mogą bowiem stanowić podstawę do dalszych badań klinicznych, a być może w przyszłości do powszechnego udziału psychologa w niezwykle trudnym procesie terapeutycznym niepłodności, a zwłaszcza jej idiopatycznej postaci.

Przedstawiona mi do oceny praca ma klasyczną strukturę z podziałem na rozdziały oraz podrozdziały. Zawiera 156 stron wydruku komputerowego. Podzielona jest na 8 rozdziałów: wstęp, założenie i cel pracy, materiał i metody, wyniki badań, omówienie wyników i dyskusja, wnioski, streszczenie w języku polskim i angielskim, wykaz piśmiennictwa oraz dodatkowo zawiera załączniki, spis tabel i rycin.

We wstępie Autorka obszernie przedstawia przegląd piśmiennictwa i wyjaśnia w sposób zrozumiały trudne problemy związane z seksualnością kobiet i mężczyzn poddanych leczeniu niepłodności oraz psychologicznymi jej konsekwencjami.

W rozdziale „Założenie i cel pracy” Doktorantka przedstawia ścisłą motywację podjęcia badań, kryteria włączenia i wyłączenia z badania oraz precyzyjnie wyjaśnia cel badania, którym jest ocena seksualności osób zmagających się z problemem niepłodności oraz wpływ niepłodności na wybrane aspekty życia.

W rozdziale „Materiał i metody” mgr Anna Józefowicz niezwykle przejrzysto przedstawia zasady i sposób przeprowadzenia badania z użyciem autorskiego kwestionariusza ankiety dla kobiet i mężczyzn, Indeksu Funkcji Seksualnych Kobiet (FSFI), Międzynarodowy Indeks Funkcji Seksualnych Mężczyzn (IIEF) oraz Skali Odczuwanego Stresu (PSS- 10).

Wyniki badań zostały przedstawione bardzo precyzyjnie i przejrzysto w 40 tabelach oraz na 11 rycinach. Tabele i ryciny cechuje duża dbałość o przekaz i wygląd. Zamieszczenie krótkich

uzupełniających opisów pod tabelami sprzyja temu, że są one niezwykle czytelne i zrozumiałe. Zastosowane metody statystyczne zostały dobrane odpowiednio do prowadzonych obliczeń.

W rozdziale „Dyskusja” mgr Anna Józefowicz wyczerpująco i krytycznie omówiła własne wyniki i porównała je z badaniami innych autorów. Nie unika trudnych tematów, nawet wówczas, gdy Jej wyniki są rozbieżne z tymi z literatury. Dzięki przedstawionym wynikom proces terapeutyczny może być bardziej efektywny, a w przyszłości wyniki te pozwoliłyby, być może, na wdrożenie metod prewencyjnych.

Doktorantka wyprowadza 6 wniosków. Wnioski formułowane są zwięźle i trafnie podsumowują uzyskane wyniki. Podkreślić należy, że nie są one powtórzeniem wyników w punktach, lecz dobrze przemyślanym ich uogólnieniem.

Piśmiennictwo obejmuje aż 164 pozycje, w znakomitej większości z ostatnich lat. Autorka wyraźnie docenia dorobek badaczy polskich, o czym świadczą 23 cytowane pozycje.

Streszczenie pracy zredagowane jest prawidłowo i zawiera wszystkie najważniejsze elementy rozprawy.

Praca została napisana bardzo czytelnie, poprawnie stylistycznie i dużą znajomością tematu. Jako recenzent nie zgłaszam żadnych uwag.

Reasumując, rozprawa stanowi samodzielne opracowanie tematu. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Autorka wykazuje bardzo dobrą znajomość trudnej problematyki niepłodności i udziału dysfunkcji seksualnych w patogenezie niepłodności. Jest również dojrzałym badaczem, rozważnie oceniającym efekty swojej pracy. Można zatem stwierdzić, że mgr Anna Józefowicz w pełni wywiązała się z podjętego, niezwykle trudnego zadania, a jej rozprawa doktorska w sposób istotny wzbogaca polskie piśmiennictwo naukowe w zakresie udziału psychologa i seksuologa w jej leczeniu.

Przedstawiona mi do oceny praca mgr Anny Józefowicz pt. „Seksualność osób z problemem niepłodności” spełnia wszelkie kryteria stawiane rozprawom na stopień doktora w dziedzinie nauk o zdrowiu i posiada wartość poznawczą i praktyczną. Rozprawę oceniam pozytywnie i gratuluję promotorowi Panu prof. dr hab. n. med. Rafałowi Kurzawie i Doktorantce podjęcia i opracowania niezwykle ważnego dla praktyki medycznej zagadnienia, które ciągle stanowi poważny problem współczesnej ginekologii, endokrynologii i psychologii.

Wnioskuje do Wysokiej Rady Naukowej Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie o dopuszczenie mgr Anny Józefowicz do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Zwracam się również z prośbą o uznanie pracy za wyróżniającą.

Płock dnia 16 maja 2023 roku

Prof. zw. dr hab.n.med. Witold Malinowski

Akademia Mazowiecka w Płocku
prof. dr hab. med. WITOLD MALINOWSKI
specjalista ginekologii i położnictwa
99-320 Żychlin, ul. Dąbrowskiego 15A
1047205 tel. +48 600 850 073